

Øivind Storm Bjerke | Mona Gjessing
kunst@klassekampen.no

KUNST

UNGE: Utstillingen på Arkitekturmuseet tar blant annet for seg unge norske arkitekter i utlandet. Her er arkitektkontoret SFOSLS prosjekt «Moose Road» i California.

FOTO: BRUCE DAMONTE

Arkitektur for en bedre verden

ARKITEKTUR

«Under 40. Ung norsk arkitektur 2013»

Nasjonalmuseet – Arkitektur, Oslo
Installasjoner, modeller, foto og film.
Står til 29. september

ANMELDELSE

I **Nasjonalmuseets** utstilling «Under 40, ung norsk arkitektur 2013» møter vi elleve arkitektfirmaer som har det til felles at de drives fram av optimistisk innstilling og positiv samfunnsånd. Begreper som bærekraftig utvikling og dialog mellom oppdragsgivere, arkitekter og brukere står i sentrum.

Dette er arkitekter som ser rammebetingelser som interessante utfordringer som skal analyseres og veies inn i prosjektene – og som ikke er hindre for selvutfoldelsen. Forestillinger om hva som er stygt og pent er erstattet av analyser av behov, materialbruk, stedsspesifikke forutsetninger, lokale tradisjoner, tilpasning til eksisterende byggeskikk med faglig forankring i en tværfaglighet. Autoritative utsagn fra mesterarkitekten er erstattet av inkluderende prosesser. I overensstemmelse med dette legger utstillingen mindre vekt på de ferdige produktene enn på utvikling og utforskning av løsningsalternativer. Resultatene er preget av en pragmatisk tilnærming til formgivning.

Like viktig som de visuelle presentasjonene i utstillingen er redegjørelser for arbeidsprosesser og overordnede faglige strategier. Dette er desto viktigere ettersom de

tradisjonelle presentasjoner av arkitektur i form av tegninger av plan og snitt kombinert med modeller er på vikende front. Presentasjonen av arbeider skjer like gjerne i form av digitale tegninger, montasjer og manipulerte fotografier som iblant gjør oss usikre på om bildene viser faktisk utførte prosjekter eller skisser.

To prosjekter er valgt ut og utført som installasjoner. Det ene er en mengde fuglekasser som henger fra taket. I kassene avspilles lyden av fuglesang. Lyden fra hver av kassene representerer en fugl som vi kan finne igjen i en illustrert brosjyre. I stedet for å få en opplevelse av artsmangfold og fuglers nærvær, er dette mekaniske kvitremaskineriet heller skremmende i sin fremmedgjorthet. Det andre prosjektet bearbejder betydningen av den kroppslige erfaring av rom. Vi passerer gjennom en sekvens av forskjellige romlige erfaringer som alle tar utgangspunkt i den menneskelige kroppens fysikk og sanseapparat. Slik får vi overraskende og varierte møter med formen. Den organiske bygningskroppen bryter mot hvordan det meste av faktiske byggverk fortøner seg, preget av standardiserte løsninger og bygningsforskrifter som de er, og framstår som en tankevekkende kritisk refleksjon over arkitektonisk ensretting.

Kuratorene bak utvalget av arkitekter legger vekt på utfordringer arkitektrollen møter. Det dreier seg ikke bare om at arkitekturen skal gi bygningsmiljøet vårt en fysisk form i henhold til regelverk og forskrifter, men at den kan forme våre omgivelser til et bedre sted å leve.

Øivind Storm Bjerke
kultur@klassekampen.no

Kierkegaard og kunst

Det er fortsatt mulig å få med seg utstillingen «Enten/Eller» i København. I anledning Søren Kierkegaards 200-årsjubileum bringer Nikolaj Kunsthal sammen kunstnere som reflekterer over filosofens ideer. Omdreiningspunkt er Kierkegaards to figurer «estetikeren» og «etikeren», og utstillingen stiller spørsmål ved hvordan det moderne menneske opplever, ser og møter verden: «Som en estetiker som zapper i øyeblikket og lar sansene råde, eller som en veloverveid etiker, som agerer etter fornuften og med kritisk sans handler politisk og ideologisk?» Står til 19. mai.

Haakon Flemmen

Et estetisk

Øivind Storm Bjerke
KUNST

Cindy Sherman: «Untitled Horrors»

Astrup Fearnley Museet, Oslo
Står til 22. september

Åttitallets store kunststjerne skinner fremdeles.

ANMELDELSE

Cindy Sherman er en typisk representant for den kultus som enkeltkunstnere ble gjenstand for på åttitallet. Det var et tiår da bildekunstnere fikk lov til å skinne som stjerner på lik linje med berømteter innen popmusikk og film. Som Astrup Fearnley-museets storslåtte presentasjon av Sherman viser: Mens de fleste fra hennes generasjon i dag frister en tilværelse som kunsthistoriske fotnoter, skinner hun fortsatt.

Mange av hennes mannlige kollegaer som utfoldet seg med breie pensler på store lerreter, virket snart gammelmodige. Sherman valgte derimot fotografiet som sitt foretrukne medium. Med nærhet til populærkultur og film var nok det et lykkelig valg. Ikke minst fordi den teknologiske utviklingen innen fotografi har tillatt at hun etter hvert har fått større og større frihet til

SKREKK: Sherman trekker veksler på filmkunstens skrekkeffekter i flere av sine verk, som i «Untitled #92» fra 1981.

FOTO: ASTRUP FEARNLEY MUSEET

FAKTA

Cindy Sherman:

■ Amerikansk kunstner, født i 1954.

■ Slo gjennom med seriene «Film stills» fra 1977–1980.

■ Tematiserer representasjon, iscenesettelse, identitet og seksualitet.

■ Blant samtidskunstens dyreste og mest ettertraktete kunstnere.

å utfolde den siden av kunsten hennes som spiller på spektakulære og iøynefallende bildevirkninger. I sterkere grad enn hos flertallet av sine samtidige har Sherman omfavnet populærkulturen og kitschens uttrykkspotensial. Det er denne kategorien arbeider som dominerer utstillingen på Astrup Fearnley-museet.

Sherman skaffet seg tidlig en posisjon i New York i på åttitallet. Kunstscenen i byen var preget av at mange mannlige kunstnere døde av aids, og mange romantiserte rusbruk. Dette har nok satt spor hos Sherman i hennes draging mot mørke og brutale temaer. Samtidig pågikk tunge teoretiske diskusjoner med franske poststrukturalister og lokale postmodernister som pådrivere. Gjennom sin bruk av selviscenesettelse ble Sherman et omdreiningspunkt også for diskusjoner rundt representasjon, iscenesettelse og autentisitet.

Hun spiller hovedrollen i

sin egen kunst. Sherman vandrer inn og ut av et stort og variert register av rollefigurer. Iblant tar hun på seg en humoristisk mine, iblant er hun en tragisk klovn, noen ganger en dokke, og vi finner henne også som lik. Privatpersonen Sherman blir holdt utenom, selv om mange nok spekulerer over på hvilken måte bildene har en biografisk referanse. På ett punkt har de en åpenbar referanse til Sherman selv. Slik denne utstillingen er satt sammen, brytes kronologien i verkproduksjonen. Med det løftes fram et tema som først nå kan utkrystalliseres i verket: Vi blir oppmerksom på at Sherman ved å velge seg selv som rolleinnhaver også har skapt en fortelling om en kvinnes aldringsprosess. Hun viser seg i ulike roller som avspeiler hennes egen vei fra en jentunge som leker seg gjennom pikeroller – til steinrik, myndig og kanskje ikke så lite kynisk diva. Men også en usikker aldrende husmor med alderstillegg.

Tretti år etter at Sherman gjorde sin entré på kunstsce- nen med beskjedne svart-hvitt-bilder, er hun del av den kunstneriske og økonomiske eliten i et samfunn preget av polarisering mellom en liten økonomisk overklasse og resten av folkehopen. Fotografiene hennes er i tillegg til å være kunst blitt gyldne investeringsobjekter. Ettersom Shermans stjernestatus og markedsverdi stadig har steget, har hun også bygd opp et produksjonsapparat som gjør verkene enda flottere, mer spektakulære og teknisk sofistikerte. Men i denne prosessen har hun holdt fast ved kjernen i sitt kunstneriske prosjekt; det fortellende og fortettede enkeltbildet.

Sherman viste alt i tidlige arbeider blikk for den enkle og slående regien, stilisering og tydelig symbolikk. I sine tidlige arbeider utforsker hun kvinnenollen ut fra framstillingen av kvinner i 1950-årenes svart-hvitt-filmer som Sherman åpenbart har hatt et sterkt forhold til. Det er mer tale om å framstille attityder og